

O. Waldemar Linke CP: Czym była Ostatnia Wieczerza?

Opowiadania ewangeliczne nie dostarczają nam jakiegoś prostego scenariusza do odegrania podczas każdej Mszy Świętej. Kościół musiał znaleźć swoje formy liturgiczne, które staną się podstawą liturgii eucharystycznej. Ważne jest tylko to, byśmy przyjęli Chrystusowy dar, którym Jego obecność w Jego Ciele i Krwi oraz nasze zbawienie. Słowa Jezusa podczas tego posiłku swoją moc czerpią z ofiary, którą Jezus złożył na krzyżu – pisze o. Waldemar Linke CP w „Teologii Politycznej Co Tydzień”: „Misterium Wielkiego Czwartku”.

Pytanie wydaje się banalne, dopóki nie próbujemy na nie odpowiedzieć. Ostatnia Wieczerza jest wydarzeniem tak wyjątkowym, niepowtarzalnym, łamiącym nasze schematy, wykraczającym poza wszystko, co wiemy. O wydarzeniach jednorazowych i wyjątkowych pisze się trudno, bo nie możemy łatwo powołać się na to, co znane, żeby budować porównania. Ale spróbujmy...

Kto pierwszy o tym pisał?

Pierwszym dokumentem pisanym mówiącym o tym wydarzeniu jest tekst, który powstał w połowie lat pięćdziesiątych I w. ery chrześcijańskiej (1 Kor 11,23-25). Powstał więc ok. 20 lat po fakcie, do którego się odnosi. To dużo, czy mało? Długoszowe opowiadanie o

przebiegu bitwy pod Grunwaldem od samego wydarzenia dzieliło co najmniej 40 lat. Uważamy, że to relacja bardzo wiarygodna. W przypadku Ostatniej Wieczerzy dystans czasowy między wydarzeniem a relacją jest o połowę krótszy.

W Nowym Testamencie znajdujemy różne opowiadania o tym wydarzeniu (Mt 26,17-30; Mk 14,12-26; Łk 22,7-39; J 13,1-17,26). Są to więc teksty o bardzo różnej długości, o różnorodnej treści. W przypadku Mt, Mk i Łk różnice dotyczą przede wszystkim słów, jakie w kontekście tego wydarzenia zostały wypowiedziane. W opowiadaniu czwartej Ewangelii (czyli tej według św. Jana) przemówienia Jezusa przeplatane dialogami z uczniami wypełniają znaczną część zakreślonego wcześniej tekstu, czyli rozdziały 14-17. Jeśli chodzi o samą Ostatnią Wieczerzę, to w J mieści się ono w rozdziale 13. W opowiadaniu trzeciej Ewangelii (Łk) w ramach Ostatniej Wieczerzy pojawiają się słowa Jezusa umieszczone przez Mt i Mk poza tymi ramami. Najprostsza jest opowieść Mk, a więc prawdopodobnie ta właśnie Ewangelia przedstawia wersję, którą inni ewangelisci rozbudowywali, by lepiej naświetlić aspekty, które uważali za ważne.

Różne Ostatnie Wieczerze

Dokładny przebieg Ostatniej Wieczerzy jest trudny do ustalenia. Wiadomo od wszystkich ewangelistów, że rzecz cała dzieje się około święta Paschy. W święto Paschy czyli „w pierwszy dzień Przaśników” (por. Mt 26,17; Mk 14,12; Łk 22,7). Posiłek, który przygotowują uczniowie, określony jest jako Pascha (Mt 26,19, por. Mk 14,16; Łk 22,13). Tylko czwarta Ewangelia jest nieco mniej precyzyjna i zdaje się podawać nieco inną datę: „było to przed świętem Paschy” (J 13,1).

Jednak tu podobieństwa się kończą. W Mt 26,20-30 pierwszym epizodem tego posiłku jest imienne wskazanie zdrajcy (Mt 26,20-25). Następnie Jezus bierze chleb, błogosławi, łamie, daje uczniom i wypowiada krótką formułę „Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało moje” (Mt 26,26), następnie bierze kielich (nie ma mowy o winie, ale trudno przyjąć, że kielich był pusty), odmawia dziękczynienie i daje uczniom (Mt 26,27a). Wypowiedziana w tej sytuacji formuła jest znacznie dłuższa: „Pijcie z niego wszyscy, bo to jest moja Krew Przymierza, która za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów. Lecz powiadam wam: Odtąd nie będę już pił z tego owocu winnego krzewu aż do owego dnia, kiedy pić go będę z wami nowy, w królestwie Ojca mego” (Mt 26,27b-29). Jest to wypowiedź, której pierwsza część (Mt 26, 27b) jest równoległa wcześniejszych do słów o chlebie, nakaz spożywania (Mt 26,27c) i dołączone jest do niej wyjaśnienie, że chodzi o krew nowego Przymierza, która zmywa grzechy (Mt 26,28). Następnie Jezus zapowiada dopełnienie tego posiłku, który właśnie z uczniami spożywają, w eschatologicznej przyszłości (Mt 26,29). Zaraz po tych słowach posiłek się kończy, a Jezus z uczniami odśpiewują świąteczny hymn (Mt 26,30a) i wychodzą z miejsca, gdzie spożywali Paschę ku Górze Oliwnej (Mt 26,30b).

Relacja w Mk 14,17-26 zawiera podobne, ale nie te same elementy: zapowiedź zdrady jednego spośród uczniów, ale bez wskazania imienia (Mk 14,17-21), wyliczenie czynności Jezusa (Mk 14,22a) i słowo o chlebie (Mk 14,22b). Potem Jezus modli się nad kielichem i puszcza go w obieg, by wszyscy się z niego napili (Mk 14,23). Podobnie jak w Mt modlitwa nad chlebem określona jest jako błogosławieństwo, a nad kielichem – jako dziękczynienie. W Mk 14,24 objaśnienie, czym jest kielich i jakie są skutki spożywania jego zawartości następuje dopiero po tym, jak wszyscy się napili. W Mk 14,25 Jezus zapowiada, eschatologiczny posiłek w królestwie Boga jako następną okazję, przy

której będzie pił wino ze swymi uczniami. Ostatnim aktem posiłku i tu jest hymn świąteczny (Mk 14,26a), po którym następuje wyjście ku Górze Oliwnej.

Te dwie relacje (Mk bardziej nawet wyraźniej niż Mt) zestawiają ze sobą dwa wydarzenia: Jezus zapowiada, że zostanie przekazany sprawcom swej śmierci przez jednego ze swych uczniów i sam siebie oddaje za uczniów, aby ich grzechy zostały odpuszczone i żeby mogli spotkać się znowu razem w królestwie Boga. Dopełnieniem tej sceny jest następna, która rozegra się na Górze Oliwnej: dramatyczna modlitwa Jezusa i jego aresztowanie.

W relacji Łk już pierwszy moment jest inny. Gdy tylko uczestnicy posiłku zasiedli do stołu (Łk 22,14), Jezus stwierdził, że bardzo Mu zależało na spożyciu tej Paschy ze swymi uczniami w perspektywie Jego męki (Łk 22,15). Tu już następuje deklaracja, że następny taki posiłek odbędzie się w królestwie Bożym (Łk 22,16). Następnie bierze kielich i błogosławi go oraz nakazuje, by uczniowie podzielili go między siebie (Łk 22,17), po czym następuje powtórzenie zapowiedzi Paschy eschatologicznej (Łk 22,18). Następnie Jezus składa dziękczynienie nad chlebem, łamie go i podaje uczniom (Łk 22,19a), czemu towarzyszą słowa: „To jest Ciało moje, które za was będzie wydane: to czyńcie na moją pamiątkę!” (Łk 22,19b). Do znanych nam już słów dołączony jest nakaz odtwarzania tego, co się stało, aby trwała pamięć tego, kto dał swe ciało za spożywających ten posiłek. Formuła ta powtórzy się w 1 Kor 11,23-25 w odniesieniu zarówno do chleba, jak i do wina. Następnie Jezus mówi: „Ten kielich to Nowe Przymierze we Krwi mojej, która za was będzie wylana” (Łk 22,20). Nie mówi się tu o zmazaniu grzechów, ale o zawarciu Nowego Przymierza. Przed wyjściem na Górę Oliwną (Łk 22,39) Jezus prowadzi rozmowę z Jego uczniami: o zdradzie (Łk 22,21-

23), o relacjach między uczniami (Łk 22,24-30), o roli Szymona Piotra (Łk 22,31-34), o walce, którą będą musieli stoczyć uczniowie (Łk 22,35-38). Tak więc w Łk dominuje tematyka relacji Jezusa z uczniami, kształtu, jaki przybierze wspólnota uczniów po odejściu Nauczyciela, ale przede wszystkim przekonanie, że obecny dzięki przypomnieniu sobie przez uczniów tego, co Jezus im dał, Jezus będzie obecny wśród nich, aż przyjdzie, gdy nastanie nowy, Boży świat. W podobnym kierunku rozwija się opowiadanie w J, w którym kompletnie znika z opowiadania wątek eucharystyczny.

Jak sprawować pamiętkę Jezusa?

Opowiadania ewangeliczne nie dostarczają nam więc jakiegoś prostego scenariusza do odegrania podczas każdej Mszy Świętej. Kościół musiał znaleźć swoje formy liturgiczne, które staną się podstawą liturgii eucharystycznej. Ważne jest tylko to, byśmy przyjęli Chrystusowy dar, którym Jego obecność w Jego Ciele i Krwi oraz nasze zbawienie. Słowa Jezusa podczas tego posiłku swoją moc czerpią z ofiary, którą Jezus złoży na krzyżu. Wprowadza On uczniów w sens swej męki oraz uczy ich oczekiwać zmartwychwstania, co wyrażają eschatologiczne zapowiedzi nowej uczyty w królestwie Boga. Tak to Ostatnia Wieczerza daje męce Jezusa właściwy sens. Dzięki niej uczniowie mogą patrzeć na ukrzyżowanie Jezusa jako na ofiarę miłości.

Ostatnia Wieczerza buduje też więź między uczniami. Posileni Ciałem Pana, celebrujący Jego ofiarę, życie we wspólnocie uczniów, Jego obecność mają stawać się sobie coraz bliżsi, aż po zdolność do dania życia za siebie nawzajem.

o. Waldemar Linke CP

*Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury*

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
